

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองและการปกครองไทยด้วยการบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองและการปกครองไทย และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยการบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมุติฐานของการวิจัย

ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยการบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติจะมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนตามปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การพัฒนาโปรแกรม ฯ

1.1 การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนสังคมศึกษาและการสอนภาษาแบบธรรมชาติ การบูรณาการการสอน จากเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำมาสร้างเป็นขั้นตอนการสอนตามการบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

1.2 ศึกษาเนื้อหาหน่วยการเมืองและการปกครองไทย วิเคราะห์เสริมประสบการณ์ชีวิตตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) และได้บูรณาการเนื้อหาหน่วยการเมืองและการปกครองไทยตามหลักสูตรให้สัมพันธ์กับสภาพจริงของเมืองและการปกครองไทย

1.3 ศึกษาการร่างแผนการสอนด้วยการบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ จำนวน 24 แผน

1.4 ศึกษาข้อมูลการพัฒนาโปรแกรมฯ กำหนดองค์ประกอบของโปรแกรม ดังนี้

- (1) แนวคิดและหลักการ
- (2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม
- (3) ลักษณะของโปรแกรม
- (4) การบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
- (5) เอกสาร สื่อ และวัสดุอุปกรณ์ของโปรแกรม
- (6) การประเมินผลการเรียนการสอน
- (7) การประเมินคุณภาพของโปรแกรม

2.การทดลองใช้โปรแกรม ฯ

2.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนทุ่งสองห้อง (คุปต์วิเชียรอุทิศ) สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 44 คน จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 22 คน จับสลากคัดเลือกนักเรียนห้องเรียนหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง และอีกห้องเรียนหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองและการปกครองไทย ซึ่งแบ่งการทดสอบเป็น 2 ด้าน คือด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มของนักเรียน มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.2.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ ประกอบด้วย

(1) แบบสอบความรู้ความเข้าใจเป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับความรู้ด้านการเมืองและการปกครองไทย เป็นลักษณะแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน มีระดับความยากระหว่าง .25-.92 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .20 -.81 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงได้เท่ากับ .73

(2) แบบประเมินความสามารถทางภาษา มีระดับความยากระหว่าง .37-

.80 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่างตั้งแต่ .20 - .65 ซึ่งประกอบด้วย

- แบบประเมินการฟัง เป็นลักษณะอัตนัย เต็มคำตอบที่ถูกต้อง จำนวน 4 ข้อ
- แบบประเมินการพูด เป็นการประเมินนักเรียนโดยให้นักเรียนพูดเรื่องอำนาจอธิปไตย ภายในเวลา 3 นาที
- แบบประเมินการอ่าน เป็นลักษณะอัตนัย เต็มคำตอบและอธิบายรายละเอียด จำนวน 3 ข้อ
- แบบประเมินการเขียน เป็นลักษณะเรียงความเขียนสะท้อนความคิดเรื่องอำนาจอธิปไตยเพื่อชาวไทย

2.2.2 ด้านการปฏิบัติ คือแบบประเมินการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมของนักเรียน โดยสังเกตพฤติกรรม 3 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติกิจกรรม ด้านการแสดงความคิดเห็น และด้านความร่วมมือ จำนวน 8 พฤติกรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ .76

2.2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโปรแกรมการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองและการปกครองไทย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปลายเปิดชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามชนิดปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2.3 แผนการสอนที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการสอนที่บูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งใช้ทดลองสอนกับกลุ่มทดลองจำนวน 24 แผน โดยแผนการสอนทั้งหมดผ่านการตรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิและได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว

2.4 วิธีดำเนินการทดลอง

2.4.1 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลอง

2.4.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองสอนด้วยตนเองตามการบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ สำหรับนักเรียนกลุ่มทดลอง ใช้เวลาในการดำเนินการสอน และครูประจำวิชาสังคมศึกษาดำเนินการทดลองสอนตามปกติกับกลุ่มควบคุม ใช้เวลาในการดำเนินการทดลองสอน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 1 คาบ

2.4.3 ดำเนินการสอนครบ 24 แผน ในเวลา 8 สัปดาห์ และให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ทำการทดสอบหลังการทดลองสอนโดยใช้เวลาประมาณกลุ่มละ 4 คาบเรียน และทำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโปรแกรมฯ

2.4.4 ผู้วิจัยบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่ทำการทดลองสอน และเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการอภิปรายผล

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.5.1 คำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองสอน และหลังการทดลองสอน

2.5.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบค่าที (t-test)

2.5.3 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับโปรแกรม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลความหมายโดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความหมาย ดังนี้

2.50 - 3.00 หมายถึงความว่า มาก

1.50 - 2.49 หมายถึงความว่า ปานกลาง

1.00 - 1.49 หมายถึงความว่า น้อย

(ประคอง กรรณสูต,2534)

3. การปรับปรุงโปรแกรม ฯ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้โปรแกรม ได้แก่ข้อมูลที่ได้จากค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองและการปกครองไทยของนักเรียนหลังการทดลอง มาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม และนำแบบสอบถามความคิดของนักเรียน เห็นเกี่ยวกับโปรแกรม พร้อมทั้งข้อมูลเพิ่มเติมที่ผู้วิจัยสังเกตได้ระหว่างดำเนินการทดลองปรับปรุงโปรแกรมให้เหมาะสมและมีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น แล้วนำเสนอโปรแกรมการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองและการปกครองไทยด้วยการบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 หลังการทดลองใช้โปรแกรมส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองและการปกครองไทย พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับโปรแกรมการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองและการปกครองไทย พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาทักษะทางภาษา ด้านการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม และด้านการจัดกิจกรรมของโปรแกรม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

ตอนที่ 3 การปรับปรุงโปรแกรมการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองและการปกครองไทย

ในการทดลองใช้โปรแกรมฯ ผู้วิจัยพบว่ามีการรวมการแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสนใจของนักเรียนยังไม่เป็นไปตามที่ระบุไว้ในโปรแกรม เพราะนักเรียนจะเลือกแบ่งกลุ่มตามเพื่อนที่ตนเองอยากอยู่ด้วย ผู้วิจัยได้เข้าช่วยให้การแบ่งกลุ่มมีการคละกันระหว่างนักเรียนหญิงและนักเรียนชายและระหว่างเด็กอ่อนและเด็กเก่ง ทำให้เกิดการลงตัวของกลุ่มเพิ่มมากขึ้น และระยะเวลาที่ใช้ในการนำเสนอของนักเรียนมีความจำกัด ทำให้การสรุปสาระสำคัญในช่วงนี้ได้ผลไม่เต็มที่ จึงเห็นจะต้องมีการปรับเวลาในการนำเสนอให้เพิ่มมากขึ้น หรือมีการรวมกันกลุ่มกันนำเสนอซึ่งเมื่อได้มีการปรับปรุงโปรแกรมแล้วจะทำให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ตอนที่ 4 รายละเอียดของโปรแกรมการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองและการปกครองไทยด้วยการบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

**การส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองและการปกครองไทย
ด้วยการบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**

แนวคิดและหลักการ

ความเปลี่ยนแปลงที่ก้าวเข้าสู่ความเป็นโลกแห่งเทคโนโลยี ทำให้พลโลกต้องปรับตัวและเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงทำให้เกิดกระแสของการปฏิรูปการศึกษาในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเพื่อจะเร่งการผลิตพลเมืองให้มีคุณภาพที่จะแข่งขันนานาชาติได้

การสอนสังคมศึกษามีเป้าหมายในการสร้างพลเมืองให้เป็นคนดีมีความรับผิดชอบ มีคุณภาพชีวิตที่ประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น ทักษะการอ่าน การเขียน ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการมีส่วนร่วม ทักษะทางสังคม อื่น ๆ ซึ่งจะทำให้มนุษย์สามารถใช้ชีวิตร่วมกันอย่างปกติสุข มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบและซื่อสัตย์สุจริต รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเอง

การสอนภาษาแบบธรรมชาติ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้รักการเรียนรู้อย่างเต็มที่ มีทักษะในการสื่อสารที่ดี มีทักษะทางสังคม มีทักษะในการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน และมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

การมีเป้าหมายที่สอดคล้องกัน ทั้งคุณภาพชีวิตของผู้เรียน วิธีการสอนและกิจกรรมการสอน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งยึดตามหลักการของแนวคิดทั้งสองศาสตร์นี้ว่า จะสามารถสร้างพลเมืองให้มีคุณภาพได้ตามที่โลกต้องการ

การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองและการปกครองไทยด้วยการบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

เพื่อพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองและการปกครองไทย และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยการบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ลักษณะของโปรแกรม

เป็นโปรแกรมในหลักสูตรการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยใช้แผนการสอนจำนวน 24 แผน ใช้เวลาในการสอนแผนละ 1 คาบ คาบละ 60 นาที ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน เวลาที่ใช้ในการประเมินโปรแกรมทั้งหมด 8 คาบ นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

ในการดำเนินการสอนโปรแกรมการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองและการปกครองไทย ซึ่งประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยการบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีวิธีการสอนตามแนวคิดของรูทแมน (Routman) ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการสอนดังนี้

ขั้นนำ

1. การสอนด้วยของจริง เช่น ข่าว เหตุการณ์ต่าง ๆ และบูรณาการการฟังและการเขียนสรุปความรู้ความเข้าใจ

2. การใช้ทักษะการฟังสรุปความรู้ความเข้าใจ

ขั้นดำเนินการสอน

3. การสอนด้วยปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและการปกครองไทยด้วยการระดมสมองหาปัญหาที่นักเรียนสนใจศึกษา

4. การใช้การตัดสินใจเลือกเรียนตามความสนใจของนักเรียน

5. การใช้กระบวนการกลุ่มและการตั้งคำถามเพื่อการค้นคว้า

6. การแบ่งกลุ่มตามความสนใจออกเป็นกลุ่มย่อย

7. การอภิปรายแสดงความคิดเห็นและประเมินการพูดของตนเองและเพื่อน

8. การสืบสอบความรู้โดยการบูรณาการทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

เป็นกิจกรรมเพื่อการค้นคว้าหาข้อมูล

ขั้นสรุป

9. การใช้กระบวนการกลุ่มสรุปความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าเป็นสัญลักษณ์

10. การใช้กระบวนการกลุ่มในการเสนอรายงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บทบาทสมมติ

รายการเกมโชว์

11. การใช้ทักษะการพูดแสดงความคิดเห็นต่อการนำเสนอของเพื่อนในแง่บวก

12. การประเมินการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของนักเรียนโดยครูและนักเรียนประเมินตนเองและเพื่อน

13. การเขียนสะท้อนความคิดจากการเรียน

เอกสาร สื่อ และวัสดุอุปกรณ์

1. แผนการสอน จำนวน 24 แผน

2. เครื่องมือประเมินผลโปรแกรม

2.1 แบบสอบถามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองและการปกครองไทย

2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับโปรแกรมฯ

หนังสือและวรรณกรรมทางสังคมอื่น ๆ

3.1 หนังสือแบบเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6

3.2 หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องบ้านร่มเมืองเย็น ความฝันของปู่ย่า น้าเนียงใจความดี วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย กระบวนการเลือกตั้ง ผู้แทนของประชาชน ขั้นตอนการเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมู่บ้านดีเด่น ภาษีทุกบาทช่วยชาติ บ้านอบอุ่น

3.3 หนังสือวรรณกรรมเด็ก เรื่อง หัวหน้าจ๋อน , นักประชาธิปไตยน้อย, สายใยรัก, พ่อจ๋า แม่จ๋า

3.4 หนังสือพิมพ์และบทความที่เกี่ยวกับการเมืองและการปกครองไทย

การประเมินผลการเรียนการสอน

หลังการทดลองคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับ 2

การประเมินคุณภาพโปรแกรม

1. หลังการทดลองค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองและการปกครองไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของโปรแกรมฯอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 2 ประเด็น คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มของนักเรียน และ 2) ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับโปรแกรมฯ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองและการปกครองไทยด้วยการบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนด้วยการบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประกอบด้วย ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวินี แสทนวิสุข (2538) ซึ่งพบว่าการสอนภาษาแบบธรรมชาตินั้นทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการเขียนอยู่อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมีผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนดีขึ้น และสุภัทรา คงเรือง (2538) ค้นพบว่าการฝึกทักษะการอ่านของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอจากกิจกรรมการอ่านในการสอนภาษาแบบธรรมชาติทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านดีขึ้น ซึ่ง ฟาร์ส และ คูเปอร์, (1994) ได้กล่าวสนับสนุนว่าการให้นักเรียนได้อ่านและเขียนในเรื่องที่นักเรียนสนใจจะเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น

จากผลของการวิจัยจะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการทำแบบสอบความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการทำแบบประเมินความสามารถทางภาษาของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยการบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติสูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามปกติ ทั้งนี้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้ในวิจัยซึ่งเน้นการพัฒนาทักษะของนักเรียนด้วยการใช้กิจกรรมการเรียนและสื่ออุปกรณ์ที่ฝึกความสามารถทางภาษาด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนอยู่เสมอ เช่น การดูและฟังวีดีโอเทป การฟังครูอ่านวรรณกรรม บทความ เทป อื่น ๆ จึงทำให้คะแนนความสามารถด้านของนักเรียนโดดเด่นกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ คอร์เน็ต และ แบลงเคนชิพ (Cornet and Blankenship, 1990) กล่าวว่า การเรียนที่มีกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยในการใช้ภาษาในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว และจากรายงานที่ระบุว่ากิจกรรมที่นำเข้าสู่บท

เรียนเป็นสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและวรรณกรรมที่ผู้วิจัยใช้ในการนำเข้าสู่เนื้อหาจึงมีส่วนในการดึงดูดความสนใจของนักเรียนต่อการเรียนทำให้ตั้งใจฟังและจับใจความสำคัญของเรื่อง ผู้วิจัยต้องกระตุ้นนักเรียนเสมอด้วยคำพูดให้นักเรียนฟังแล้วใช้ความคิดและเขียนสรุปความรู้ความเข้าใจ

ในด้านการพัฒนาทักษะการพูด นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาทักษะการพูดจากการใช้คำถามของผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ในระยะแรกๆนักเรียนจะไม่ค่อยกล้าพูดแสดงความคิดเห็นเพราะกลัวผิด ผู้วิจัยจึงสนใจให้เขาเกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง ทำให้นักเรียนมีความกล้าเพิ่มมากขึ้น และผู้วิจัยก็ค้นพบว่านักเรียนบางคนมีศักยภาพที่ซ่อนเร้นอยู่แต่ไม่ได้รับการกระตุ้นอย่างเหมาะสม ในกรณีของ ด.ญ.เกษสุดา ซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งพอเกิดความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยพบว่าเขามีความคิดเห็นที่ตีเวลาตอบคำถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ถามเขาว่าเขาคิดได้อย่างไรที่แตกต่างไปจากเพื่อน ๆ เขาตอบว่าเป็นเพราะเขาสนใจที่จะอ่านหนังสือ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทักษะการอ่านและการคิดนั้นมีความเชื่อมโยงกัน เป็นไปตามคำกล่าวของ รัตเดิล และ รัตเดิล,(1995) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนภาษาแบบธรรมชาติจะมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางภาษาของนักเรียนโดยผ่านกระบวนการคิด การแสดงออกทางภาษา

จากกิจกรรมการนำเสนอรายงานซึ่งนักเรียนจะส่งตัวแทนของกลุ่มไปนำเสนอหน้าชั้นเรียน ในระยะแรกของการนำเสนอ นักเรียนจะไม่ค่อยตระหนักถึงเนื้อหาสาระ แต่ลักษณะการนำเสนอที่เป็นเพียงการมาอ่านใบสรุปรายงานให้เพื่อนฟังและมักจะเก๋ยกันออกมานำเสนอ หรือไม่ก็คนเดิมๆ ผู้วิจัยได้เสนอแนะวิธีการนำเสนอรายงานที่ถูกต้องให้นักเรียนก็ได้เห็นการพัฒนาขึ้นของนักเรียน เช่นมีการเตรียมตัว แบ่งงานกัน และนำเสนองานในรูปแบบต่าง ๆ ได้เห็นภาพที่ทุกคนกล้าแสดงออกและมีส่วนร่วม การนำเสนอก็มีชีวิตชีวาและสนุกสนานมากขึ้น และในกิจกรรมการสอนบางครั้งผู้วิจัยต้องเป็นผู้ช่วยให้นักเรียนได้จัดรายการในลักษณะการสนทนาปัญหาบ้านเมือง โดยนำเนื้อหาที่นักเรียนสนใจศึกษามาสนทนากัน โดยจัดรูปแบบให้เหมือนของจริงมากที่สุด เพื่อเป็นการฝึกการพูดของนักเรียนจากสถานการณ์จริง ซึ่ง คณะกรรมการการศึกษาของลอนดอน (The Primary Language Arts Program in the London Board of Education, 1922) กล่าวสนับสนุนว่า การเรียนรู้ทางภาษาของเด็กจะผ่านกิจกรรมที่ลงมือปฏิบัติจริง และเกิดประสบการณ์ที่มีความหมายเนื่องจากนักเรียนได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ได้เห็นถึงความสนใจของนักเรียน และพยายามที่จะตั้งคำถามในการสนทนาในเนื้อหาที่เรียนเชื่อมโยงกับปัญหาในสังคม ซึ่งเป็นการบูรณาการการสอนสังคมศึกษาด้วยปัญหาที่เกิดขึ้นจริง และอัญชลี สารวัตนะ (2542) กล่าวสนับสนุนว่าการเรียนที่สัมพันธ์กับความจริงในสังคม ทำให้ผู้เรียนต้องใช้ความคิด ความรู้สึก ทำให้การ

พยายามที่จะตั้งคำถามในการสนทนาในเนื้อหาที่เรียนเชื่อมโยงกับปัญหาในสังคม ซึ่งเป็นการบูรณาการสอนสังคมศึกษาด้วยปัญหาที่เกิดขึ้นจริง และอัญชลี สารรัตน์นะ (2542) กล่าวสนับสนุนว่าการเรียนที่สัมพันธ์กับความจริงในสังคม ทำให้ผู้เรียนต้องใช้ความคิด ความรู้สึก ทำให้การเรียนรู้อัตลักษณ์เป็นองค์รวม มีความหมายนำไปสู่การเพิ่มพูนความสามารถในการจำและการแก้ปัญหา ซึ่งจากรายงานการวิจัยก็ระบุว่า การสอนด้วยการใช้ปัญหานั้นทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

ในระยะแรกของการทดลองสอนกิจกรรมที่ใช้ดำเนินการสอนค่อนข้างยากสำหรับนักเรียน เพราะกระบวนการเรียนการสอนทุกชั้นตอนนักเรียนต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ผลงานออกมา จึงทำให้นักเรียนรู้สึกลำบากใจ ผลงานของนักเรียนแต่ละคนที่ออกมาจึงไม่ดีเท่าที่ควร และด้วยพื้นฐานของนักเรียนไม่ได้ถูกฝึกให้ใช้ความคิด เป็นเรื่องลำบากสำหรับนักเรียนในการทำกิจกรรม ผู้วิจัยจึงต้องหนุนใจนักเรียนให้มีกำลังใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความพยายามมากขึ้นที่จะตั้งใจทำงานให้ดีขึ้น เช่น

ตัวอย่างของ ด.ญ.แก้วแก้ว ซึ่งเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ความสามารถในการเขียนให้รู้เรื่องและเข้าใจอยู่ในระดับต่ำ ในบางครั้งที่กิจกรรมต้องใช้ความคิดเขาจะเกิดอาการเบื่อหน่ายต่อการเรียน เมื่อผู้วิจัยให้กำลังใจทำให้เขาสนใจและสามารถเขียนได้มากขึ้นความตั้งใจในการเรียนก็ดีขึ้น ซึ่งตรงกับคำกล่าวของคอร์เน็ต (Comet, 1996) การเรียนภาษาต้องส่งเสริมและสนองตอบต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นไปตามคำกล่าวของ อารี สันทนต์ (2535) ว่าการสอนภาษาแบบธรรมชาตินั้น ผู้สอนควรสนับสนุนให้เด็กมีความเชื่อมั่น กล้าเสี่ยงที่จะพูด อ่าน และเขียนโดยไม่กลัวผิดซึ่งในระยะต่อมาผู้วิจัยจะเห็นภาพความกระตือรือร้นของนักเรียนในการหยิบหนังสือที่มุงหนังสือมาอ่านค้นคว้าเพื่อตอบคำถาม และก็มีบางคนที่ทำงานไม่เสร็จในชั่วโมงได้ขอยืมหนังสือกลับบ้านเพื่อจะไปค้นคว้าต่อ ซึ่งอารี สันทนต์ (2535) ได้แนะนำว่า การสอนภาษาต้องส่งเสริมให้เด็กสนใจและรักที่จะเรียนรู้ภาษาด้วยตนเอง ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกเรื่อง หรือหนังสือที่สนใจ และมีนักเรียนบางคนในกิจกรรมการอ่านเพื่อการค้นคว้าหาข้อมูล เขาได้ค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่บ้านซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของแม็คซิม และ ซาปิน (1999) ซึ่งกล่าวว่าการสอนสังคมศึกษาในปัจจุบันจะที่เน้นการเรียนแบบสืบสอบความรู้จากทั่วโลก (Investigating the Social World)

ในด้านการพัฒนาการเขียนนั้น ผู้วิจัยพบว่านักเรียนมีความสามารถในการเขียนเพิ่มขึ้นกว่าระยะแรก ๆ ที่นักเรียนไม่ทราบว่าเขียนอะไร แต่เมื่อได้รับการชี้แนะนักเรียนก็สามารถจะเขียนได้เพิ่มมากขึ้น และผลงานเขียนก็สะท้อนมาจากความคิดและการเชื่อมโยงกับชีวิตจริงเพิ่ม

มากขึ้น จากตัวอย่างงานของ ด.ญ. รัตนาวดี .ที่งานเขียนของนักเรียนสะท้อนมาจากปัญหาของสังคมในเรื่องยาเสพติดและส่งผลกระทบต่อคนในครอบครัว ซึ่งเห็นว่านักเรียนได้พัฒนาความรู้มาจากสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตและสะท้อนมาเป็นงานเขียนจากความรู้สึกตามสภาพที่ตนประสบ

ตัวอย่างงานเขียนของ ด.ญ. กอบกุล

ท่านนายกคะ หนูอยากให้ท่านนายกให้เด็กทุก ๆ คนได้เรียนหนังสือ หนูหวังว่าเมื่อท่านมาเป็นนายก รัฐมนตรีแทนนายชวน หลีกภัย หนูก็หวังว่าท่านคงจะพัฒนาบ้านเมืองให้ดียิ่งขึ้น หนูหวังว่าเราคงไม่เป็นหนี้ต่างชาติอีก หนูหวังว่าเศรษฐกิจจะดีขึ้น คนทุกคนมีงานทำ เด็กทุกคนได้เรียนหนังสือ ยาบ้าคงจะหมดไปถ้าท่านสั่งให้กองปราบปรามจับพ่อค้ารายใหญ่ที่ผลิตยาบ้าให้ได้ หนูว่าบ้านเมืองของเราคงจะมีความสุขมาก พ่อแม่พี่น้องคงจะมีฐานะดีกว่านี้ พี่และเด็ก ๆ ทุกคนไม่ต้องมาทนเห็นพ่อกับแม่ทะเลาะกันเพราะเรื่องที่พ่อจะเอาเงินค่ากับข้าวไปซื้อยาบ้า และหนูก็หวังว่าท่านคงจะทำได้ ถ้าท่านทำได้หนูก็ขอขอบพระคุณท่านมาก .....

ด้านการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มของนักเรียน

การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของนักเรียนนั้นโดยกระบวนการเรียนการสอนการประเมินตนเองของนักเรียนและเพื่อน สามารถจะช่วยพัฒนา ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ได้เป็นอย่างดีให้กับนักเรียน การใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนเป็นการฝึกทักษะทางสังคมของนักเรียน ซึ่ง จอนห์สัน และ จอนห์สัน, (1987) กล่าวว่า ทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน ฝึกกระบวนการประชาธิปไตยฝึกทักษะการพูดสื่อสารในกลุ่มการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และ เนล โนดดิ้ง (Nel Noddinge, 1984) กล่าวว่า คุณธรรม ความดีต่าง ๆ จะเกิดขึ้นได้เมื่อนักเรียนได้ปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงการพัฒนาของนักเรียนในด้านนี้เป็นอย่างมากซึ่งแตกต่างจากในระยะแรกที่นักเรียนทำงานกลุ่มร่วมกันอย่างไม่เป็นระบบ แต่เมื่อผ่านไปในระยะหนึ่งของการเรียนการสอน นักเรียนก็รู้จักการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ มีการคัดเลือกหัวหน้ากลุ่ม กรรมการ และเลขา และแบ่งงานกันรับผิดชอบ ในระยะแรกการแบ่งกลุ่มเป็นเรื่องยุ่งยากมากเพราะนักเรียนจะเลือกสนใจในเนื้อเดียวกันกับเพื่อนที่ตัวต้องการ ทำให้นักเรียนที่ไม่เก่งไม่มีกลุ่มที่จะลง ผู้วิจัยต้องมีส่วนเข้าไปช่วยเหลือในการแบ่งกลุ่ม และพูดให้นักเรียนเข้าใจหลักการประชาธิปไตยในการให้เกียรติมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน

ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับโปรแกรม

ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนด้วยการบูรณาการการสอนสังคมศึกษากับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก เพราะว่ามีการใช้กิจกรรมที่หลากหลายและให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างมาก เช่น กิจกรรมการนำเสนอของนักเรียนในโปรแกรม ได้มีโอกาสเลือกวิธีการนำเสนอที่นักเรียนชอบ และการเลือกตัดสินใจเรียนตามความสนใจของนักเรียน การใช้วรรณกรรมเป็นสื่อการนำเข้าสู่เนื้อหาบทเรียนทำให้นักเรียนสนใจและสนุกสนาน

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ใช้โปรแกรม

1. การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเมืองและการปกครองไทย จะเห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากโปรแกรมเน้นการพัฒนาความสามารถทางภาษาของนักเรียน จะเป็นแนวทางให้กับครูสอนสังคมศึกษานำไปบูรณาการการสอนสังคมต่อไปได้
2. ในโปรแกรมจัดให้มีการประเมินการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของนักเรียน เป็นการฝึกทักษะทางสังคมให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการใช้ชีวิตร่วมกัน และการสอนสังคมศึกษา การพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ต่อการเป็นพลเมืองดี ซึ่งครูสอนสังคมสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้
3. ครูที่จะนำโปรแกรมไปใช้ต้องศึกษาแนวคิดและหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติให้เข้าใจถึงบทบาทของครูกับนักเรียนและหลักการสอน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะมีการศึกษาผลของการเรียนการสอนที่มีต่อทัศนคติของนักเรียนเกี่ยวกับการเมืองและการปกครองไทย และการแสดงออกด้านพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความเข้าใจต่อการหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย
2. ควรจะมีการศึกษาการบูรณาการการสอนภาษาแบบธรรมชาติกับเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศิลปะ โดยใช้วิธีสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นพื้นฐาน